

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

З “ТИПОЛОГІЇ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ ПОМИЛОК”

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Засади вивчення курсу “Типологія журналістських помилок”. Макроструктурні та мікроструктурні помилки в мас-медіа

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Засади вивчення курсу “Типологія журналістських помилок”

1. “Типологія журналістських помилок” як прикладна наукова та навчальна дисципліна.
2. Зміст понять “типологія”, “девіатологія в мас-медіа”.
3. Міжпредметні зв’язки курсу “Типологія журналістських помилок”.
4. Завдання курсу “Типологія журналістських помилок”.
5. Саморедагування в процесі журналістської творчості.
6. Специфіка журналістських помилок на радіо.
7. Особливості журналістських помилок на телебаченні.
8. “Прямий ефір” і завдання редактора передачі.
9. Специфіка журналістських помилок в інтернет-виданнях.

Практичне завдання

Завдання 1. Проаналізувати специфіку журналістських помилок в різних ЗМІ. Викласти свої спостереження у 2-3-сторінковому рефераті.

Література

- Капелюшний А. О.** Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 3.
Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 3.
Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста: Навч. посіб. – Львів: АІС, 2004. – С. 3–18.

Тема 2. Типові макроструктурні та мікроструктурні помилки в ЗМІ

1. Лексична тавтологія в рубрикації у межах сторінки чи розвороту.
2. Повторення структури речень, ритмомелодики заголовків і підзаголовків у межах сторінки чи розвороту.
3. Лексична тавтологія, повторення структури речень, ритмомелодики назв теле-, радіопередач у програмі одного ефірного дня.
4. Неузгодженість програми певного каналу з програмами інших каналів, створення ситуації, за якої найбільш рейтингові передачі йдуть у той час, коли вони просто не можуть зібрати належної аудиторії, а отже, й рекламодавці втрачають до них інтерес.
5. Використання прайм-тайму для освітніх, релігійних передач, а не для інформаційних, інформаційно-аналітичних, розважальних, спортивних тощо (як це роблять на інших каналах) і внаслідок цього втрата аудиторії й інтересу рекламодавців.
6. Невідповідність одного з текстів концепції сторінки чи номера.
7. Невідповідність однієї з передач концепції циклу передач.
8. Повторення однотипних передач (передач одного спрямування) протягом одного ефірного дня на одному каналі.
9. Розуміння розважальності як потурання найнижчим потребам публіки, як пропаганди масової культури; незалучення до розважальних блоків мовлення творів справжньої літератури й мистецтва.
10. Нехтування інтересами глядачів, слухачів.
11. Неврахування того, що витіснення з ефіру сучасних українських розважальних передач, зокрема тих, що базуються на пропаганді української поп- і рок-музики,

- змушує підлітків схилитися до зразків чужої (англо-, російськомовної) молодіжної субкультури.
12. Неврахування в журналістському тексті специфіки радіо (читання в ефірі газетного тексту).
 13. Неврахування специфіки телебачення (здебільшого наслідком цього є зайвий закадровий текст).
 14. Неврахування в газетному тексті різниці між усним і писемним мовленням (переписування з диктофона на папір тексту інтерв'ю без урахування особливостей інтонування, логічного наголошування, тону та ін., характерних для усного мовлення).
 15. Спрощення дійсності до певних схем, моделей, символів; нав'язування на радіо “паралельного” світу, в центрі якого перебувають музичні та навколomuзичні проблеми, на телебаченні (особливо у випусках новин, в суспільно-політичних програмах) – “паркетної” тематики як чогось найважливішого, того, чим живе країна, і неврахування повсякденних проблем пересічного телеглядача.
 16. Культ розважальності; мимовільне чи свідоме насаджування на окремих телеканалах розваг як способу життя.
 17. Перетворення випусків новин на пропагандистське передвиборче шоу одного кандидата.
 18. Невихід в ефір інформаційних випусків на телеканалі впродовж тривалого часу.
 19. Не інформування про новини, а роздавання вказівок про те, як на ці новини реагувати.
 20. Неоперативність у подачі інформації внаслідок невключання інформаційних випусків у програму телеканалу впродовж декількох днів.
 21. Незнання аудиторії, на яку розраховане мовлення, внаслідок браку соціологічних досліджень.
 22. Нагнітання пристрастей у суспільстві, наголошування на негативних явищах; уживання зворотів на кшталт “незважаючи на труднощі в суспільстві, на складне становище в країні” навіть тоді, коли йдеться про помітні позитивні зміни, про досягнення в тій чи тій сфері, внаслідок чого ЗМІ не створюють загального позитивного емоційного тла, не забезпечують психологічної рівноваги в членів суспільства.
 23. Неврахування того, що навіть досконалий з раціонально-логічного погляду текст може створювати небажаний емоційний стан у слухача, глядача, читача.
 24. Надмірне захоплення комп'ютерною графікою, комп'ютерними ефектами на телеканалі й відсутність на екрані людини. Брак в ефірі живого людського спілкування. Знелюднення телеканалу.
 25. Неврахування місцевих особливостей під час верстки програм телеканалів і радіостанцій.
 26. Звуження “географії” повідомлень на телеканалі чи на радіостанції до одного-двох міст.
 27. Незабезпечення ефірної дисципліни, недодержання заявленого хронометражу передач.
 28. Навмисне завищення показників накладу видання з метою залучення рекламодавців.

Практичне завдання

Завдання 2. *Виявити в газеті, на телеканалі чи в мовленні на FM-радіостанції макроструктурні й мікроструктурні помилки. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

Капелюшний А. О. Дев'ятологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 5–7.

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 2. Помилки, пов'язані з особливостями творчого процесу в ЗМІ

Тема 3. Типові психологічні помилки

1. Активізація гостя студії (чи інтерв'ююваного під час збирання матеріалу для журналістського твору) через навмисне його (гостя) провокування, приниження, через глузування з його діяльності чи його професії, внаслідок чого гість (інтерв'ююваний) замикається в собі тоді, як інші люди після таких журналістських провокувань, навпаки, найповніше розкривалися, розговорювалися, дискутували перед телекамерою.
2. Застосування стандартного підходу до інтерв'ююваного (неврахування його психології, його індивідуальних рис як особистості).
3. Прагнення самоутвердитися через приниження гостя студії (інтерв'ююваного), продемонструвати свої найкращі риси на тлі найгірших рис інтерв'ююваного.
4. Перетворення інтерв'ю на монолог журналіста, якого не цікавить особистість запрошеного в студію, його думка.
5. Перетворення інтерв'ю на монолог гостя студії, далекого від інтересів глядацької аудиторії і від особливостей її психології сприйняття (коли гість студії настільки захоплений предметом розповіді, що гадає, ніби він так само цікавить усіх людей навколо). Надмірна делікатність журналіста в цій ситуації (журналіст не перериває розповідь гостя студії), особливо тоді, коли інтерв'ююваний – високопоставлений чиновник, спричиняє в аудиторії несприйняття обох.
6. Занадто впевнена поведінка журналіста перед телекамерою, що тільки підкреслює невпевненість гостя, який уперше потрапив у незвичну для нього обстановку.
7. Невпевненість журналіста, яка передається гостеві студії.
8. Часта зміна формату передачі, що не дозволяє глядачам (слухачам) до неї звикнути.
9. Недостатня уважність до “дрібниць”, що призводить до неточностей в ефірі, до помилок у газеті (неуважне вичитування, внаслідок чого залишаються не виправленими “помилки набору”).
10. Помилки занадто великої активності автора (багатослівність, пропускання необхідних ланок у ланцюзі роздумів тощо).
11. Помилки втомленості автора (повтори, неточність у слововживанні, в аргументуванні тощо).
12. Помилки браку творчої уяви в автора, творчого підходу до написання тексту (стандартизованість викладу, робота за схемою, побоювання, комплексування в разі потреби відійти від знайомої схеми тощо).
13. Помилки під час перекладу “внутрішньої мови” на “зовнішню” (зредукованість ланок у ланцюзі роздумів, виникнення непередбачуваних самостійних слів на стикові двох слів у мовленні на радіо й на телебаченні, пропускання логічних суб'єктів та обставинних центрів і оперування переважно логічними предикатами).
14. Недостатня популярність викладу як наслідок невдалого перекладу з “внутрішньої мови” на “зовнішню”, нерозв'язання основної суперечності творчого процесу – суперечності між думкою і словом, між індивідуальним (автор) і соціальним (маса читачів, слухачів, глядачів).
15. Брак суспільно важливої мотивації в діяльності журналіста, внаслідок чого виникає байдужість автора, поверховість у сприйнятті явищ дійсності й висвітленні їх у ЗМІ, нігілізм.
16. Неглибоке усвідомлення тексту позаштатного автора чи слів людини, в якій журналіст бере інтерв'ю, внаслідок пасивного сприймання цього тексту, а не активної роботи над ним.

17. Застосування методів антиципації там, де без них можна обійтися, надто підозріливе ставлення до тексту, до фактів і явищ дійсності, безпідставне прагнення передбачити перебіг подій, розвиток думки інтерв'ююваного і поставити випереджувальне запитання чи зробити заздалегідь певні висновки, внаслідок чого журналіст потрапляє у полон схеми під час сприймання тексту чи явищ дійсності.
18. Неврахування на ТБ психології домашнього сприймання телепередач.
19. Нехтування особливостями впливу на слухача сили звуку (скажімо, неврахування того, що голосна розповідь дратує, а тиха змушує напружувати слух).
20. Менторський тон ведучого теле- чи радіопроеграми замість спокійного, врівноваженого тону, який найбільше імпонує слухачам.
21. Зловживання інтимними інтонаціями на ТБ, неврахування того, що телебачення і так за своєю специфікою інтимне.
22. Мовлення ведучого телепрограми, інтонаційно і за тональністю розраховане на масову аудиторію (унаслідок неврахування специфіки ТБ як засобу масової інформації, його інтимності).
23. Неврахування тієї особливості психології сприймання теле- і радіотексту, за якою увага слухачів, глядачів з перебігом передачі притупляється, і, щоб активізувати сприймання, необхідно використовувати перебивки, "розряджати" передачу.

Практичне завдання

Завдання 3. *Виявити в газеті, на телеканалі чи в мовленні на FM-радіостанції, в інтернет-виданні помилки, пов'язані з особливостями творчого процесу в ЗМІ. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

- Капелюшний А. О.** Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 8–10.
- Капелюшний А. О.** Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 8–10.

Тема 4. Типові помилки інтерв'ювання (під час збирання інформації та в прямому ефірі)

1. Незнання журналістом предмета інтерв'ю та невстановлення через це контакту з інтерв'ююваним.
2. Постановка некваліфікованих, примітивних, елементарних запитань, для відповіді на які не треба було запрошувати до студії висококваліфікованого фахівця в певній галузі, оскільки на них міг би відповісти будь-який початківець, студент першого курсу – наслідок незнання азів галузі, пов'язаної з предметом розмови.
3. Нав'язливе демонстрування слухачам (глядачам) своїх знань, нерідко щойно почерпнутих з популярного посібника й тому спрощених, нехтування при цьому думкою фахівця – гостя студії.
4. Надмірне захоплення власним мовленням, задовгі монологи інтерв'юера, які перетворюють гостя студії на звичайного свідка блискучих монологів журналіста.
5. Виконання інтерв'юером ролі статиста при гостеві студії, який виголошує довгі монологи.
6. Переведення під впливом монологу гостя студії розмови на іншу тему.
7. Неузгодженість дій кількох ведучих передачі (переважно ток-шоу).
8. Невиправдана структура запитання журналіста: переважно довге запитання, на яке гість студії має відповісти тільки "так" чи "ні".
9. Непроведення попередньої розмови з гостем студії перед прямим ефіром, унаслідок чого розмова в ефірі відбувається мляво, бо журналіст ніяк не може виявити питання, яке цікавить гостя, а гість по декілька хвилин думає над кожною відповіддю.

10. Прихід гостя до студії перед самим прямим ефіром, через що він не освоївся з обстановкою і розглядає під час передачі телеапаратуру, інтер'єр студії.
11. Незнання інших колег, які пишуть на ці ж теми, роблять такі самі передачі, необізнаність з їх досвідом, з досвідом попередників, унаслідок чого виникає ситуація, коли гість демонструє більшу обізнаність у журналістиці, ніж інтерв'юєр.
12. “Обігравання” прізвища гостя студії чи людини, відсутньої під час розмови.
13. Проведення опитування на вулиці, після якого під час монтажу вирізано всі “зайві” думки й залишено тільки одну – “потрібну”.
14. Тенденційна постановка запитань, на які можлива тільки одна (“потрібна”) відповідь.
15. Неготовність репортера ставити додаткові запитання в тому разі, якщо його не задовольнила відповідь на основне.
16. Демонстрування надмірної уваги до кожного слова гостя студії, внаслідок чого він починає довго обдумувати кожне своє слово.
17. Відволікання уваги інтерв'ююваного, коли, скажімо, кореспондент робить записи, а гість студії має змогу їх читати, коли в студії хтось робить зайві рухи, жестикулює тощо, а інтерв'ююваний починає за цим стежити.
18. Непродумування ключових запитань, невизначення напрямів, основної лінії, структури інтерв'ю.
19. Втрата зорового контакту з інтерв'ююваним на тривалий час.
20. Читання запитань з блокнота.
21. Постановка одразу декількох запитань, після чого співрозмовник або розгублюється, не знаючи, на яке з них відповідати, або, відповівши на перше, не може згадати, про що йшлося в другому.

Практичне завдання

Завдання 4. *Виявити в газеті, на телеканалі помилки інтерв'ювання. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

- Капелюшний А. О.** Дев'ятологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 11–12.
- Капелюшний А. О.** Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 11–12.

Змістовий модуль 3. Типові композиційні та логічні помилки в журналістському тексті

Тема 5. Типові змістово-структурні, жанрово-стильові та композиційні помилки

1. Невідповідність змісту й структури розповіді темі, задекларованій у заголовку, в анонсі, в концепції циклу передач.
2. Невідповідність оформлення студії спрямуванню передачі.
3. Невідповідність музичного оформлення передачі її спрямуванню.
4. Невідповідність попередніх записів (сюжетів) спрямуванню передачі (циклу передач) у прямому ефірі.
5. Неспівмірність частин журналістського твору (газетного чи журнального тексту, радіо- чи телепередачі).
6. Гіпертрофований “образ автора”, його надмірна роль у структурі твору, функціонально не обумовлене випинання авторського “я”.
7. Применшення ролі “образу автора” в структурі текстів тих жанрово-стильових різновидів, у яких він необхідний, унаслідок чого виникає враження, що автор або не був на місці події, або ж просто все вигадав, бо не навів ні точної адреси, ні промовистих деталей, які б прив'язали текст до певного місця чи до певних осіб.
8. Набридливе переповідання в закадровому тексті того, що глядачі й так бачать на екрані.

9. Розповідь у закадровому тексті про те, що не має жодного стосунку до зображення на екрані.
10. Байдужий, млявий коментар того, що відбувається в кадрі.
11. Технічно недосконалий монтаж радіоролика чи телесюжету (“в’юки”; “перескакування” зображення в кадрі; у “синхроні” неповний збіг артикуляції в кадрі та звукової доріжки тощо).
12. Невдалі кольори в позастудійних записах унаслідок неправильного обрання місця зйомок чи низької якості плівки.
13. Невдало поставлене освітлення, яке спотворює риси учасників передачі та інтер’єр.
14. Зайвий синхрон у короткому інформаційному сюжеті, який нічого не додає до сказаного автором (не містить додаткової інформації, цікавих деталей).
15. Брак синхронів у телесюжетах, які входять до випусків новин.
16. Зайві прямі ввімкнення позастудійних об’єктів під час прямого ефіру, які не додають нової інформації, не містять промовистих деталей.
17. Погано “поставлений” голос у ведучого передачі, який не дозволяє за допомогою тембру, тональності тощо повною мірою передати зміст.
18. Млявий темпоритм передачі як наслідок того, що під час монтажу не було проведено всіх необхідних скорочень.
19. Невикористання засобів монтажу для усунення “затягнутих” фрагментів у передачі.
20. Використання не оптимального темпу мовлення (на радіо 120–180 слів на хвилину), а заколисувально повільного чи збуджувального (зашвидкого), внаслідок якого слухач не сприймає значної частини інформації.
21. Занадто швидкий темп мовлення, що призводить до змістових втрат під час сприймання тексту.
22. Занадто повільний темп мовлення, занадто урочистий тон та ін., який відволікає увагу слухача (глядача) від змісту, переносить акцент зі змісту мовлення на мовця.
23. Неопрацювання стиків між двома структурними одиницями тексту, які випадково опинилися поряд унаслідок скорочення цього тексту під час роботи над ним у редакції чи в процесі авторського саморедагування.
24. Випадкова відеоінформація в сюжеті (переважно в інформаційних випусках).
25. Стереотипна відеоінформація в сюжеті новин.
26. Невдалий вибір теми, дріб’язковість теми сюжетів у випусках теле- й радіоновин.
27. Стереотипність у тематиці випусків новин на радіо та на ТБ.
28. Невідповідність інтонації змістові повідомлення.
29. Недоречні паузи в теле- чи в радіопередачі.
30. Невдало дібрані або випадкові шуми на радіо й на ТБ.
31. Не та черговість кадрів як наслідок невдалого монтажу.
32. Нехтування правилом “перекинутої піраміди” в інформаційних повідомленнях; завершування найістотнішої (нової) інформації в середину повідомлення, внаслідок чого читач, слухач або глядач не може виокремити цього найістотнішого (нового).
33. Незазначення джерела інформації; передрук, оприлюднення інформації без посилання, без згоди автора, інформатора.
34. Помилковий, хибний підхід до добору новин (подій, які стануть новинами, коли їх оприлюднять в інформаційному випуску), до визначення важливості цих подій, придатності для оприлюднення.
35. Недоцільна, хаотична верстка програми (переважно інформаційного випуску), в основу якої не покладено певного принципу (за важливістю новин, за їх тематикою, географією чи ін.).
36. Жанрова одноманітність інформаційного випуску на радіо чи на ТБ.
37. Одноманітність у “географії” повідомлень в інформаційному випуску на радіо чи на ТБ.
38. Деперсоніфікація теле- й радіоінформації.

Практичне завдання

Завдання 5. *Виявити в газеті, на телеканалі чи в мовленні на FM-радіостанції, в інтернет-виданні композиційні помилки. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 13–15.

Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 13–15.

Тема 6. Типові логічні помилки

1. Підміна тези.
2. Зсув плану розповіді з однієї сфери в іншу (переважно з політичної сфери в побутову).
3. Контактно-виразні суперечності в тексті як наслідок порушення закону суперечності.
4. Дистантно-виразні суперечності в тексті як наслідок порушення закону суперечності.
5. Контактно-імпліцитні суперечності в тексті як наслідок порушення закону суперечності.
6. Дистантно-імпліцитні суперечності в тексті як наслідок порушення закону суперечності.
7. Порушення причиново-наслідкового зв'язку в уривку тексту чи в тексті загалом.
8. Недостатня обґрунтованість тези належною кількістю аргументів.
9. Сплутування причини й умови.
10. Сплутування причини й наслідку.
11. Пропущення потрібної ланки в ланцюзі логічних роздумів.
12. Подання як істинної тези, істинність якої ще треба підтвердити аргументами.
13. Поєднання як однорівневих, однопланових, однорідних тих понять, які такими не є.
14. Наведення аргументів, які не підтверджують, а, по суті, спростовують тезу.
15. Неналежне розмежування в тексті тези й аргументів.
16. Подання як однорівневих, однопланових, однорідних тих понять, зміст яких частково перетинається, обсяги значення яких частково збігаються.

Практичне завдання

Завдання 6. *Виявити в газеті, на телеканалі чи в мовленні на FM-радіостанції, в інтернет-виданні логічні помилки. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 16–17.

Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 16–17.

МОДУЛЬ 3

Змістовий модуль 4. Типові фактичні помилки в журналістському тексті

Тема 7. Типові фактичні помилки

1. Перенасичення тексту фактичним матеріалом.
2. Брак фактичного матеріалу в аналітичних творах, внаслідок чого журналіст робить висновки, не підкріплені фактами.
3. Добір фактичного матеріалу, який відповідає наперед заданій схемі, відкидання фактів, які не можна з тих чи тих міркувань долучити до цієї схеми.

4. Незнання всієї повноти фактів, через що автор доходить хибних висновків.
5. Навмисне спотворення фактів.
6. Тенденційний підхід до оцінки фактів.
7. Замовчування відомих журналістські фактів.
8. Неправильне технічне оформлення фактичного матеріалу.
9. Занадто емоційне подання факту, що перебільшує його суспільне значення, важливість.
10. Тенденційний добір певних фактів і їх часте повторювання, що створює враження типовості насправді нетипового явища (подання виняткового факту як типового).
11. Неуніфікованість фактичного матеріалу в межах одного тексту чи навіть у межах одного фрагмента тексту (переважно неуніфікованість імен та ініціалів, подання одного показника як абсолютної, а іншого як відносної величини тощо).
12. Підміна факту (долучання до ряду добре відомих фактів, які підтверджують тезу автора, одного невідомого факту, який має насправді зовсім інший характер, і зосередження на ньому уваги читача, слухача, глядача, внаслідок чого виникає враження одноплановості цього факту з іншими фактами згаданого ряду, тобто автор розповідає про цей факт як про інший, відомий читачеві).
13. Надмірна увага до фактів інтимного життя відомої людини й цілковите нехтування фактами, що характеризують її професійну, громадську діяльність.
14. Ненавмисне спотворення фактів через неналежну їх перевірку або через брак сумлінності автора чи редактора.
15. Відтворення факту “по пам’яті”, незабезпечення його перевірки через те, що журналіст упевнений в точності фіксації факту в його пам’яті.
16. Спотворення окремих видів фактичного матеріалу (переважно власних імен, власних назв) через незнання особливостей відтворення іншомовних назв українською мовою та через незабезпеченість журналістів і редакційних колективів довідковими джерелами.
17. Неоприлюднення поправки, спростування в разі фактичної неточності.
18. Невдале наведення в радіо- чи телепередачі цитати, за якого слухач або глядач не може зрозуміти, де вона починається й де закінчується.
19. Штучне створення сенсації, роздмухування якогось факту чи якогось аспекту події.
20. Наведення цифр, фактів, які нічого не говорять читачам, слухачам, глядачам (скажімо, автор не пояснює цифри, не зіставляє її, й тому читач не спроможний оцінити, багато це чи мало тощо).
21. Наведення абревіатур, скорочень, незрозумілих читачеві чи таких, які погано сприймає на слух слухач, глядач.
22. Брак перевірки джерела фактів і мотивів інформатора.
23. Немобільність інформаційної служби, невнесення змін до випусків новин.

Практичне завдання

Завдання 7. *Виявити в газеті, на телеканалі чи в мовленні на FM-радіостанції, в інтернет-виданні фактичні помилки. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

- Капелюшний А. О.** Дев'ятологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 18–20.
- Капелюшний А. О.** Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 18–20.

МОДУЛЬ 4

Змістовий модуль 5. Типові мовностилістичні помилки в журналістському тексті. Орфографічні та орфоепічні помилки.

Тема 8. Типові орфографічні помилки в журналістських текстах

1. Порушення правил написання великої літери в назвах установ і організацій, знаменних дат, свят.
2. Неврахування норми, за якою велика літера пишеться у власних назвах; назви ж посад, звань, сімейних свят тощо треба писати з малої літери.
3. Порушення правил написання складних іменників з першою складовою частиною *нів-* або *авіа-*, *теле-*, *супер-* та ін.
4. Неврахування різниці в написанні складних прикметників, перша частина яких однорідна з другою, не підпорядкована їй, і складних прикметників з однією частиною, підпорядкованою другій.
5. Порушення правил утворення складних прикметників з першим числівниковим (зокрема *дво-*, *три-*, *чотири-*) компонентом.
6. Порушення норм написання окремо та через дефіс прислівників і прислівникових сполук як наслідок їх нерозрізнення.
7. Порушення норм правопису прислівників і прислівникових сполук, незнання правил їх написання разом і окремо.
8. Порушення правил написання частки *не* з дієсловами, дієприкметниками.
9. Помилкове написання часток *будь-*, *небудь-*, *хтозна-* та ін. у складі займенників, прислівників, сплутування цих часток з ін. частинами мови, що входять до їх складу як окремі компоненти (*хто зна*).
10. Помилкове написання частки *ж*, що виконує в реченні виокремлювальну функцію.
11. Порушення норм написання складних сполучників, особливо тих, до складу яких входять частки *би*, *то* та ін.
12. Звуження сфери використання літери *г*, заміна її літерою *з*.
13. Розширення сфери використання літери *г*, заступання нею в іншомовних та ін. словах *з*, що позначає суто український звук (якого немає в більшості мов світу).
14. Порушення норм уживання літер *е* та *и*, *і* (правило “дев’ятки”) в іншомовних словах.
15. Порушення норм відтворення в українській мові іншомовних буквосполучень *ie(hie)*, *je, io*, *yo, jo*.
16. Порушення правила написання іншомовних слів, згідно з яким у загальних назвах літери, що позначають приголосні, звичайно не подвоюються, а в географічних, особових та інших власних назвах ці подвоєні літери зберігаються.
17. Неврахування особливостей використання буквосполучення *-nn-* у прикметниках та в похідних від них іменниках і прислівниках.
18. Порушення правила подвоєння літер, що позначають приголосні, за їх збігу в складних словах та на стикові морфем.
19. Порушення правила, згідно з яким префікс *з* перед глухими приголосними *к,п,т,ф,х* перетворюється на *с*.
20. Неврахування відмінності у відтворенні на письмі груп приголосних, тих, у яких відбувається спрощення, і тих (іншомовних), у яких спрощення не відбувається.
21. Порушення правил чергування звуків, зокрема змін у групах приголосних.
22. Порушення норм правопису іншомовних (слов’янських і неслов’янських) прізвищ.
23. Порушення правил уживання апострофа в українських та іншомовних словах, зокрема у власних іменах і назвах.
24. Порушення правил уживання м’якого знака.
25. Сплутування форм відмінюваних і невідмінюваних іменників – прізвищ українських та іншомовних.
26. Порушення правила відмінювання іменників II відміни, згідно з яким прізвища – іменники чоловічого роду твердої групи на *-ов*, *-ев(-ев)*, *-ів(-їв)*, *-ин*, *ін(-їн)* мають в орудному відмінку закінчення *-им*; закінчення *-ом* мають лише неслов’янські прізвища.
27. Неврахування правописних норм у вживанні іменників – імен по батькові.
28. Сплутування різних відмінкових закінчень власних імен – іменників I відміни м’якої групи (наприклад, *-ею* і *-єю* в Ор. в.).
29. Нерозрізнення іменників II відміни і подібних до них невідмінюваних іменників.

30. Помилкове визначення групи іменників II відміни на *-р*.
31. Сплутування закінчень (*-а, -я* та *-у, -ю*) у родовому відмінку однини іменників чоловічого роду II відміни.
32. Сплутування закінчень (*-ів, -їв* та нульового закінчення) у родовому відмінку множини іменників чоловічого роду II відміни.
33. Неврахування правила, відповідно до якого в разі вживання поряд кількох іменників чоловічого роду у формі давального відмінка однини для уникнення одноманітних відмінкових закінчень треба чергувати *-ові, -еві (-єві)* з *-у (-ю)*; зловживання останньою (*-у, -ю*).
34. Помилки, пов'язані з порушенням правил творення форм ступенів порівняння прикметників.
35. Помилки, пов'язані з неправильним визначенням групи прикметника.
36. Порушення правил відмінювання кількісних числівників.
37. Помилки у визначенні форми порядкових числівників.
38. Неврахування особливостей змін приголосних у дієсловах, дієприкметниках і віддієслівних іменниках.
39. Неправильне визначення дієвідміни.

Практичне завдання

Завдання 8. *Виявити в газеті, в інтернет-виданні орфографічні помилки. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

- Капелюшний А. О.** Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 21–26.
- Капелюшний А. О.** Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 21–26.
- Капелюшний А. О.** Типові орфографічні та пунктуаційні помилки в журналістських текстах. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 6–15.

Тема 9. Типові орфоепічні помилки

Помилки у вимові звуків і звукосполучень:

1. Вимова в іншомовних словах [jy] або пом'якшеного приголосного перед [y].
2. Вимова пом'якшеного [к'] перед [и] або й [і] замість [и].
3. Вимова [ж] чи [з] замість [дж] і, навпаки, [дж] замість [ж].
4. Вимова двох звуків [д] і [з] замість одного [дз] та [д] і [ж] замість одного [дж].
6. Вимова м'яких зубних приголосних [з'], [ц'], [с'] наближено до шиплячих [ж], [ч], [ш] під впливом польської мови.
7. Вимова твердих [с], [л] перед пом'якшеними приголосними.
8. Оглушення дзвінких приголосних у кінці префіксів (навіть за повільного темпу мовлення).
9. Оглушення дзвінких приголосних перед глухими приголосними чи в кінці слів.
10. Вимова нескладового [ў] наближено до [ф].
11. Вимова двох приголосних замість подовженого приголосного.
12. Тверда вимова [ц] в кінці слова чи перед [і], а також у числівниках у складі -цять [ц'ат'].
13. Вимова редукованих голосних під впливом російської мови.
14. Вимова м'якого [р'] в кінці слова і складу.
15. Вимова м'яких шиплячих.
16. М'яка вимова приголосних перед [е].
17. Сплутування вимови звукосполучення [хв] і звука [ф].
18. Неврахування у вимові чергування та спрощення в сполученнях приголосних звуків (зокрема, того, що [жц'], [шц'], [чц'], [т'ц'], [зц'], [стц'], [т'с'а], [шс'а], [жс'а],

[чс'а] вимовляються відповідно як [з'ц'], [с'ц'], [ц':], [ц':], [з'ц'], [с'ц'], [ц':а], [с':а], [з'с'а], [ц':а]).

19. Сплутування вимови звуків [г] і [ґ].
20. Вимова під впливом російської мови [и] замість [і] після префікса, який закінчується на приголосний, чи на початку слова після попереднього слова з кінцевим приголосним звуком.
21. М'яка вимова губних приголосних [б], [п], [в], [м], [ф] у кінці слова або в кінці складу.

Типові акцентуаційні помилки:

1. Незнання відмінностей в українському і в російському наголошуванні дієслівних форм минулого часу.
2. Наголошування дієслівних форм майбутнього часу за нормами російської акцентуації.
3. Діалектне наголошування дієслівних форм.
4. Просторічне наголошування прикметників як вияв незнання акцентуаційної норми.
5. Нехтування особливостями наголошування іменників у однині та в множині.
6. Помилкове наголошування іменників під впливом російської мови та просторічної стихії.
7. Помилкове наголошування іншомовних власних імен і географічних назв.
8. Ненормативне наголошування числівника “один” у непрямих відмінках, числівників «одинадцять», «чотирнадцять», «сімдесят», «вісімдесят», «сороковий».
9. Нехтування особливостями наголошування деяких означальних і вказівних займенників у непрямих відмінках з прийменником і без прийменника.
10. Помилкове наголошування прислівників.

Практичне завдання

Завдання 9. Виявити на телеканалі чи в мовленні на FM-радіостанції орфоепічні помилки. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.

Література

Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 27–29.

Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 27–29.

Сербенська О. А., Бабенко В. В. Основи телетворчості: Практикум. – Львів: ПАІС, 2007. – С. 8–46.

Змістовий модуль 6. Типові лексичні та фразеологічні помилки в журналістському тексті

Тема 10. Типові помилки в мовностилістичному використанні лексичних засобів

1. Зловживання іншомовними словами.
2. Уживання діалектизмів без певної стилістичної настанови.
3. Уживання лексичних росіянізмів.
4. Уживання слів з невласливим їм значенням.
5. Уживання паронімів без спеціальної стилістичної настанови як вияв незнання справжнього значення слова.
6. Виникнення небажаної омонімії в тексті.
7. Міжмовні омоніми в журналістському тексті як вияв незнання значення українського слова.
8. Уживання замість певного слова його синоніма з іншим стилістичним значенням або з іншою семантикою.
9. Невиправдане вживання замість антонімів слів, які не мають протилежного значення.
10. Тавтологія; плеоназм.

11. Збідненість лексики, незнання й невикористання синонімів.
12. Пропускання потрібного слова.
13. Уживання канцеляризмів.
14. Уживання штампів.
15. Створення штучних метафор (на основі перенесення випадкових ознак).
16. Невмотивоване використання метонімії, синекдохи, внаслідок якого виникає двозначність.
17. Невдале використання індивідуально-авторських неологізмів.
18. Змішування лексичних елементів різних стилів (поєднання розмовної та книжної лексики без спеціальної стилістичної настанови).
19. Несполучуваність слів (поєднання слів з конкретним і з абстрактним значенням та ін.).

Практичне завдання

Завдання 10. *Виявити в газеті, на телеканалі чи в мовленні на FM-радіостанції, в інтернет-виданні лексичні помилки. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 30–32.

Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 30–32.

Тема 11. Типові помилки в мовностилістичному використанні фразеологічних засобів

1. Використання емоційно забарвленого фразеологізму в емоційно нейтральному контексті.
2. Використання емоційно нейтрального (книжного) фразеологізму (складеного терміна, стійкого словосполучення з ділового мовлення) в емоційно забарвленому (розмовному) контексті.
3. Уживання фразеологізму з невласливим йому значенням.
4. Стилістично немотивована трансформація фразеологізму.
5. Фразеологічні росіянізми.

Практичне завдання

Завдання 11. *Виявити в газеті, на телеканалі чи в мовленні на FM-радіостанції, в інтернет-виданні фразеологічні помилки. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 30–32.

Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 30–32.

МОДУЛЬ 5

Змістовий модуль 7. Типові граматичні помилки в журналістському тексті

Тема 12. Типові помилки в мовностилістичному використанні морфологічних засобів

1. Стилістично невиправдане утворення форми однини від іменників, які мають тільки форму множини.

2. Стилiстично невмотивоване вживання у формi множини iменникiв, якi мають тiльки форму однини.
3. Уживання iменникiв жiночого роду на позначення професiй, посад жiнок з невластивими українськiй мовi суфiксами -Ш(а), -ИХ(а), а також уживання iменникiв iз суфiксом -К(а) та iн. у тому разi, коли може виникнути двозначнiсть чи небажана для книжного мовлення експресивна забарвленiсть.
4. Неправильне визначення роду невидiмюваних iменникiв iншомовного походження.
5. Неправильне визначення роду однокореневих iменникiв, якi мають родову невидповiднiсть в українськiй i в росiйськiй мовах.
6. Неправильне визначення роду абрeвiатур.
7. Сплутування форм знахiдного та родового видiмкiв у випадках уживання прямого додатка при присудках, виражених перехiдними дiєсловами.
8. Стилiстично невмотивоване вживання форми називного видiмкa замисть форми кличного видiмкa.
9. Уживання росiйськомовних варiантiв зменшених i пестливих iмен.
10. Нанизування форм родового видiмкa.
11. Видiмювання невидiмюваних та невидiмювання видiмюваних iменникiв – власних назв.
12. Уживання тiльки форми давального видiмкa iменникiв iз закінченням –У (Ю), спiльної з росiйською.
13. Неврахування особливостей видiмювання iменникiв твердої та м'якої групи.
14. Сплутування закінчень (-А та -У) родового видiмкa iменникiв чоловiчого роду II видiмкiв.
15. Сплутування закінчень та нехтування правилами чергування звукiв у формах рiзних видiмкiв iменникiв.
16. Сплутування форм родового видiмкa множини в українськiй i в росiйськiй мовах.
17. Стилiстично невмотивоване вживання конструкцiї “iменник + iменник” замисть конструкцiї “прикметник + iменник” або навпаки.
18. Стилiстично невмотивоване вживання нестягнених та коротких форм прикметникiв.
19. Помилкове утворення форм ступенiв порiвняння вiд складних прикметникiв, а також вiд тих прикметникiв i прислiвникiв, якi мають префiкси чи суфiкси, що позначають високу мiру вияву якостi.
20. Помилки у твореннi складеної форми ступенiв порiвняння прикметникiв, зокрема використання для творення найвищого ступеня порiвняння слова “самий”.
21. Використання за межами книжного мовлення без потреби складеної форми ступенiв порiвняння прикметникiв.
22. Пропускання прийменникiв “вiд”, “за”, сполучника “нiж” чи iн., якi треба вживати з прикметниками (прислiвниками) у формi вищого ступеня порiвняння.
23. Невикористання для творення ступенiв порiвняння суплетивних форм.
24. Творення найвищого ступеня порiвняння за стандартами росiйськiй мови, в якiй за допомогою -ЕЙШ- утворюють найвищий ступiнь порiвняння прикметникiв (в українськiй мовi за допомогою -Ш- утворюють вищий ступiнь порiвняння).
25. Використання разом з формою найвищого ступеня порiвняння прикметника прийменникiв “за”, “вiд”, сполучника “нiж” тощо.
26. Помилкове визначення групи прикметника.
27. Помилкове вживання Ь в кiнцi числiвникiв (50-80).
28. Неправильна вимова числiвника “двiстi” (як “двiста”).
29. Неправильне вживання форми множини замисть форми однини в конструкцiях на кшталт “упродовж 1998-1999-тих рокiв”.
30. Надлишкова поза межами наукового стилю (не в математичних обчисленнях) форма першого компонента складеного порядкового (зрiдка кiлькiсного) числiвника на кшталт «одна тисяча дев'ятсот дев'яносто перший рiк».
31. Неправильна форма першого компонента порядкового числiвника.
32. Помилки, пов'язанi з незнанням особливостей видiмювання кiлькiсних числiвникiв, з правильним визначенням видiмкa числiвника в тексті.

33. Неправильне поєднання іменників і дробових числівників.
34. Сплутування слів “півтора” і “півтори”.
35. Неправильне поєднання слів “півтора”, “півтори”, “чверть” з іменниками.
36. Ненормативне поєднання іменників зі словом “пара”.
37. Невиправдане розширення складу кількісно-збірних числівників.
38. Поєднання зі збірними числівниками “обидва”, “обидві” іменників не у формі називного відмінка множини.
39. Поєднання зі збірними числівниками іменників жіночого роду, які позначають осіб жіночої статі, та іменників середнього роду II відміни.
40. Ненормативне поєднання іменників з числівниками “два”, “три”, “чотири”.
41. Помилки у способах позначання кількісними числівниками приблизної кількості.
42. Помилки, пов’язані з уживанням займенника “ви”, що має форму пошанної множини.
43. Уживання між іменником і займенником, що на нього вказує, іншого іменника в такому ж роді й числі.
44. Зайве вживання присвійних та зворотного займенників.
45. Уживання вказівного займенника без іменника чи прикметника, на який згаданий займенник указував би в тексті.
46. Неточність у виборі означального чи неозначеного займенника.
47. Уживання стилістично не виправданих форм заперечних та окремих неозначених займенників з прийменниками.
48. Зловживання книжною складеною формою майбутнього часу дієслова.
49. Надуживання форми “майбутнього визначень” з “буде”.
50. Надуживання в значенні наказового способу форми з часткою “давай”.
51. Уживання “пасивних конструкцій” переважно з дієсловами, які мають постфікс - СЯ.
52. Уживання дієслова недоконаного виду замість дієслова доконаного виду.
53. Неправильне визначення дієвідміни.

Практичне завдання

Завдання 12. *Виявити в газеті, на телеканалі чи в мовленні на FM-радіостанції, в інтернет-виданні помилки в мовностилістичному використанні морфологічних засобів. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

- Капелюшний А. О.** Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 33–39.
- Капелюшний А. О.** Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 33–39.

Тема 13. Типові помилки в мовностилістичному використанні синтаксичних засобів

1. Невраховання того, що з перестановкою окремих слів виникають небажані відтінки в значенні й у стилістичному забарвленні висловлювання.
2. Невиправдана інверсія, яка призводить до викривлення змісту, до двозначності.
3. Використання інверсії в реченнях, у яких форми підмета й прямого додатка збігаються.
4. Невраховання того, що від місця вставних слів, часток у реченні залежить зміст, стилістичне забарвлення висловлювання.
5. Координація присудка не з підметом, вираженим загальним іменником, при якому є географічна чи умовна назва.
6. Поєднання присудка з підметом, вираженим невідмінюваним іменником іншомовного походження, без урахування особливостей визначення роду й числа іменника.

7. Неправильна координація присудка з підметом-аббревіатурою.
8. Координація з підметом, вираженим займенником “хто” або “що”, присудка-дієслова не у формі третьої особи однини теперішнього часу.
9. Порухення норм координації присудка-дієслова в минулому часі з підметами-займенниками “хто”, “що”.
10. Координація присудка не з простим підметом, а з відокремленим членом речення, який ужито при ньому.
11. Уживання присудка у формі множини при підметі – особовому займенникові “я”, “ти”, “він”.
12. Уживання присудка у формі множини при підметі-числівникові, який указує на приблизну кількість.
13. Уживання присудка у формі множини при підметі, числова частина якого виражена іменником “ряд”, “низка”, “частина”, “більшість”, “меншість” тощо.
14. Форма однини присудка при підметах, у яких друга частина багатоелементна, або при однорідних підметах, або тоді, коли присудок віддалений від підмета, чи тоді, коли присудки однорідні.
15. Форма множини присудка за наявності між однорідними підметами розділових сполучників.
16. Неузгодження означення з означуваним словом.
17. Форма називного відмінка іменника-прикладки, що є назвою населеного пункту (крім складених назв), при означуваному слові – загальній назві у формі непрямого відмінка.
18. Узгодження у відмінку назв планет, гір, островів, озер тощо та умовних назв-прикладок з означуваним словом – загальним іменником.
19. Подвійна залежність керованого слова в реченні.
20. Неправильне вживання прийменника за слабого керування.
21. Неправильна форма керованого слова-іменника (чи займенника) при дієслові, переважно зумовлена впливом російської мови.
22. Невиправдане вживання під впливом російської мови прийменників “по”, “при” та ін.
23. Неврахування того, що дієслова-синоніми можуть вимагати від іменника різних відмінкових форм, різних прийменників.
24. Спільний додаток при дієсловах–однорідних членах, які вимагають від цього додатка різних відмінкових форм.
25. Поєднання як однорідних членів речення слів, що називають речево неоднорідні поняття.
26. Поєднання як однорідних членів іменників одиничних і збірних або родових і видових понять.
27. Поєднання як однорідних членів понять, що схрещуються, частково збігаються за своїм обсягом.
28. Лексична (або й граматична) непоєднаність одного з однорідних членів з тим словом, з яким зв’язані однорідні члени.
29. Уживання конструкцій, у яких однорідні члени як керовані слова помилково зв’язані з одним словом.
30. Розбіжність у відмінкових формах однорідних членів і узагальнювального слова (це саме стосується також і однорідних членів, які входять до складу відокремлених додатків).
31. Різні способи вираження однорідних членів.
32. Поєднання як однорідних різних синтаксичних елементів.
33. Поєднання як однорідних членів конкретних і абстрактних іменників, інфінітивів та іменників.
34. Уживання повторюваних або парних сполучників, які поєднують не однорідні, а різні члени речення.
35. Неповторення прийменника при поширених однорідних членах речення.

36. Випущення прийменника при однорідних членах, коли його відсутність може спричинити двозначність.
37. Випущення прийменника при однорідних членах, коли при них є розділові чи протиставні сполучники.
38. Випущення прийменника при однорідних членах, коли вони поєднані повторюваними або парними сполучниками.
39. Випущення прийменників при однорідних членах, коли прийменники різні.
40. Зловживання під впливом російської мови конструкціями з “є” (замість конструкцій з “мати”), а також з прийменниками “з”, “без” (замість тих самих конструкцій з “мати”).
41. Уживання пасивних та безособових конструкцій замість активних і особових (особливо тоді, коли підметом-суб’єктом дії в активних зворотах є особа й іменник уживають у синонімічних з ними пасивних та безособових зворотах в орудному відмінку, який надає відтінку використання особи як знаряддя дії).
42. Використання дієприкметникового звороту замість підрядного означального речення (це переважно стосується зворотів з активними дієприкметниками теперішнього часу).
43. Порушення норми використання дієприслівників і дієприслівникових зворотів, за якою суб’єктом дії, вираженої дієсловом-присудком, і дії, вираженої дієприслівником, має бути та сама особа.
44. Неврахування того, що заміна прямої мови на непряму має супроводжуватися стилістичними й граматичними змінами.
45. Помилкове вживання сполучників і сполучних слів у складних реченнях.

Практичне завдання

Завдання 13. *Виявити в газеті, на телеканалі чи в мовленні на FM-радіостанції, в інтернет-виданні помилки в мовностилістичному використанні синтаксичних засобів. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

- Капелюшний А. О.** Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 40–46.
- Капелюшний А. О.** Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 40–45.

Змістовий модуль 8. Типові пунктуаційні помилки в журналістському тексті

Тема 14. Типові пунктуаційні помилки в журналістських текстах: пунктуація в простому реченні

1. Нерозрізнення розповідного, питального й окличного (спонукального) речень.
2. Порушення правила, згідно з яким між підметом і присудком на місці інтонаційної паузи кома не ставиться.
3. Порушення норм, згідно з якими визначають випадки, що в них треба ставити тире між підметом і присудком (між групою підмета й групою присудка).
4. Порушення правил, за якими визначають, коли треба ставити кому, тире, двокрапку при однорідних членах речення, зокрема за наявності при них узагальнювального члена.
5. Порушення правил відокремлення узгоджених поширених означень.
6. Порушення правил відокремлення поширених і непоширених прикладок.
7. Порушення правил відокремлення додатків, сплутування їх зі вставними словами тощо; використання для відокремлення додатків та вставних слів замість коми інших розділових знаків.
8. Порушення правил відокремлення обставин, виражених дієприслівниками та дієприслівниковими зворотами.

9. Невідокремлення уточнювальних обставин.
10. Коми при обставинах, які не є відокремленими; коми при будь-яких обставинах, поставлені тільки для того, щоб відокремити ці обставини від інших членів речення, навіть коли автор не має спеціальної стилістичної мети і жодних нормативних підстав.
11. Помилки у відокремленні вставних слів.
12. Сплутування *проте* як вставного слова і *проте* як протиставного сполучника.
13. Порухення правила, згідно з яким сполучник *а*, коли він належить до вставного слова (тоді він виконує функцію частки), комою не відокремлюється (*а може*).

Практичне завдання

Завдання 14. *Виявити в газеті, в інтернет-виданні помилки в пунктуації простого речення. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

- Капелюшний А. О.** Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 47–49.
- Капелюшний А. О.** Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 46–48.
- Капелюшний А. О.** Типові орфографічні та пунктуаційні помилки в журналістських текстах. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 38–41.
- Яцимірська М. Г.** Сучасна українська мова: Практикум із пунктуації: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2009. – С. 10–18, 27–31, 37, 42–45, 48, 50–51, 55–66, 68–71, 76–77, 89–91, 100–108, 113–115, 122–131, 136–139.

Тема 15. Типові пунктуаційні помилки в журналістських текстах: пунктуація в складному реченні

1. Помилки у відокремленні частин (“речень”), що входять до складносурядного речення.
2. Порухення правила, згідно з яким у складносурядному реченні з єднальним сполучником, коли у частин цього речення є спільне повнозначне слово або спільне підрядне чи головне речення, кома перед зазначеним сполучником не ставиться.
3. Помилки у відокремленні в складнопідрядному реченні підрядних речень від головних і від інших підрядних.
4. Помилкове визначення складових частин (“речень”) у структурі безсполучникового речення.
5. Неправильне встановлення логічних зв’язків у складному безсполучниковому реченні й унаслідок цього використання не тих розділових знаків (тире замість двокрапки й навпаки).
6. Помилки у використанні розділових знаків при прямій мові.

Практичне завдання

Завдання 15. *Виявити в газеті, в інтернет-виданні помилки в пунктуації складного речення. Запропонувати свої варіанти виправлення журналістського тексту.*

Література

- Капелюшний А. О.** Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – С. 47–49.
- Капелюшний А. О.** Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 46–48.
- Капелюшний А. О.** Типові орфографічні та пунктуаційні помилки в журналістських текстах. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 38–41.
- Капелюшний А. О.** Типові орфографічні та пунктуаційні помилки в журналістських текстах. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 38–41.

Яцимiрська М. Г. Сучасна українська мова: Практикум iз пунктуацiї: Навч. посiб. – 2-ге вид., випр. i доп. – К.: Знання, 2009. – С. 10–18, 27–31, 37, 42–45, 48, 50–51, 55–66, 68–71, 76–77, 89–91, 100–108, 113–115, 122–131, 136–139.